

Adalat kürsüsi

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Adalat kürsüsi

ADALAT KÜRSÜSI / rowaýat

Yslam dünýäsinde öňdengörüji, parasatlylygy bilen tanalýan Şakyk Balhy hezretleri Harun Reşit bilen dostlukly gatnaşykda bolupdyr. Il arasynda halkyň hak- hukugy kemsidiliberse ýa nähak zulumlar ýüze çykyberse Şakyk Balhy hezretleri onuň haremhanasyna söhbetdeşlige baryp, hikmetli sözüň üsti bilen bu säwlikleri duýdurýar eken.

Bir gün säher bilen Harunyň kabulhanasyna barsa, Harun heniz işe başlamandyr. Otagyň ortarasynda duran haşamly kürsä gözi düşen pir şol kürsiniň üstünde oturup görmegi ýüregine düwüpdür-de geçip oturypdyr.

Gözegçilik edýän ýasawul irkilen ekeni. Oýanyp seretse nätanyş biri otyr. Ýasawul piriň elinden çekip düşürip bilmän, elindäki dürre gamçydyr taýagy bilen urupdyr. Batly degen taýagyň zarbyna kellesi ganan pir uly sesi bilen gülüp başlapdyr. Bu gopguny eşiden Harun Reşit haýdap barsa, ussat pir gan akýan kellesini tutup uly sesi bilen gülüp otyr.

Harun Reşit:

– Ýa ussat! Bu nämäň hikmeti?!

Şakyk Balhy:

– Ýa musulmanlaň emiri! Men siziň adalat kürsiňizde bir pursatlyk oturanym üçin başymy ýardylar. Bu adalat kürsisinde siziň paýyňyza näme düşerkä, şoňa gülküm tutýar – diýip, bu wakanyň üsti bilen aýtjak zatlaryny mälim edipdir.

■ Wesýet

Harun Reşit wezir-wekilleri bilen obalary synlap ýörşüne Şakyk Balhy hezretlerine gabat gelipdir. Ussadyň hormatyna atdan düşüp, salamlaşyp durşuna:

– Ýa ussat! Bize wesýet etseňiz?!

Pir:

– Haý-haý häzir boluň, haý-haý häzir boluň. Siz soltanlygyň şertlerinden habardarmy?

Harun wezir-wekillerine sapak bolsun maksady bilen:

– Bizi habardar ediň, ýa ussat. Ol:

– Soltan-musallatandyr. Talap edijidir. Soltanda dört hal bolmalydyr.

Olaryň birinjisi – Ebu Bekir Syddyh ýaly dogruçyl bolmakdyr. Syddyh dogryçyllygyň künyesidir.

Ikkinjisi – Omar el Faruk ýaly halal bilen harama gyl ýatym ýer goýman arasyny açyp bilmekdir.

Üçünjisi – Osman Zunnureýin ýaly hikmet we adalat eýesi bolmakdyr.

Dördünjisi Hezreti Aly şejaga ýaly batyr bolmak bilen bitýändir.

Faruk-hezreti Omaryň künyesidir.

Onuň halyf zamanynda gurakçylyk bolupdur. Bir gün mal bazaryna barsa aýak üstünde duran mal görmändir. Satlyga goýulan düýelerem çöküp oturanmyş. Bazaryň bir künjünde hümer bolup üýşüp duran adamlara gözi düşüp, atyň jylawyny şol tarapa öwürüpdür.

Görse semizliginden örküji gomlap giden düýäni söwdalaşyp duran ekenler. Bu gurakçylykda beýle semiz düýäni ýanyna baryp:

– Bu kimiň düýesi – diýip, märekä ýüzlenipdir.

Jogap bolmandyr. Üçünji gezek dergazap bolup gygyranda bir çarwa öňe çykyp:

– Ýa Emirül muminin! Bu düýäniň çopany mendirin. Düýe siziň ogluňyz Abdyllaňkydyr. Ol:

– Nirede bakdyňyz?!

– Bu düýäni siziň hormatyňyza erkin kowup goýberdim. Adamlar hem ekininden kowmadylar.

Bu gün hem satmak üçin bazara alyp gelmegimi haýyş etdiler – diýip, çopan sözünü soňlapdyr. Emir:

– Bu düýäniň size bakmaga berlende gabarasy şu galmana ýaraman ýatan düýeleriň haýsysy çakrak bardy?!

Çopan çöküp oturan düýeleiň birini görkezipdir. Emirul

mumin ogluna bakyp:

- Şol düýäni satyn al-da, soýup agramyny biliň. Soňra semiz düýäňden şol mukdar etini alyňda galanyny we arrayk düýäň etini ekin eýelerine berip razy ediň – diýip buýrup, haram bilen halalyň arasyny fyrka fyrka edensoň "Faruk" lakamyny alypdyr.
- Bu dört hala eýe bolanyň döwleti yrylmaz – diýip, haýyr dogalar edip ýola salypdyr.

Halk döredijiligi we rowaýatlar